

БӨЛІМ: БАЯНДАМАЛАР

Ақпарат және киберқауіпсіздікті қорғау

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.04.2018СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/36871/>

АННОТАЦИЯ / АҢДАТПА

Сванова Гүлназ

Жаңа технологиялар, электрондық қызмет көрсетулер біздің күнделікті өміріміздің ажырамас бөлігіне айналды.

Қоғамның күн сайына ақпараттық-коммуникациялық технологияларға тәуелді болып бара жатқанын ескерсек, осы технологиялардың қорғанысымен қолжетімділігі сыни сәт және ұлттық мүдделер үшін маңызды тақырыпқа айналады.

Бүгінгі күні киберқауіпсіздік ақпараттық қоғамның дамуының қажетті шарты болып табылады, оның соңынан техникалықтан бастап заңнамалық пенаяқтағанда шегі жоқ қауіпсіздік мәселелерінің тізімі мен олардың шешімі тұрады.

Заманауи жағдайда киберқауіпсіздік мәселелері есептеуіш техниканың жеке объектісіндегі ақпараттық қорғау деңгейінен, әр мемлекеттің ақпараттық және ұлттық қауіпсіздігінің құрамдас бөлігі ретінде киберқауіпсіздіктің бірыңғай жүйесін құрудың деңгейін шығады.

Алғашқы киберқауіпсіздік Стратегиясы 2003 жылы АҚШ-та пайда болды. Осыдан соң виртуалдық кеңістіктегі қауіпсіздік бойынша ұқсас Стратегиялар мен шаралар жоспары барлық Еуропағатарады.

Еуроодақ (ЕО) елдерінің және оның құрамына кірмейтін кейбір елдердің киберқауіпсіздіктің ұлттық Стратегиясы желілер қауіпсіздігі мен ақпараттық қауіпсіздік бойынша Еуропалық агенттікпен (The European Network and Information Security Agency — ENISA) жарияланды.

Киберқауіпсіздік бойынша стратегияның мақсаты:

- киберқауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша потенциалды ұлғайту және халықтың киберқауіп туралы хабарын жоғарылату,
- осылайша киберкеңістіктегі сенімділікті қамтамасыз ету,
- оның ішінде тіршілікті қамтамасыз ету қызметтерінің негізінде жатқанақпараттық жүйелердің қорғанысын қамтамасыз ету,
- мемлекеттік және жеке сектор үшін киберқауіптің серу,
- киберқауіпсіздік саласында ұлттық бақылау жүйесін енгізу,
- мемлекеттің цифрлық ресурстарының тұтастығын қамтамасыз ету,
- аса маңызды ақпарат инфрақұрылымын қорғау саласында халықаралықынтымақтастықты ілгерілету,
- киберқылмыспен күресті жетілдіру,
- кибертәуекелдер туралы қоғамның хабардар болуын жоғарылату,
- киберқауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін заңнамалық базаны әзірлеу және басқалары

Киберқауіпсіздік мәселелері жаһандық сипатқа ие, бұл өз кезегінде тек ұлттық ғана емес, сонымен қоса тиісінше қауіпсіздіктің әлемдік стандартында әзірлеу қажеттігін көрсетеді.

Әлбетте, қазіргі заманда, мемлекет өмірінде, оның экономикасымен қауіпсіздік жүйесінде киберкеңістік пен заманауи ақпараттық технологиялар үлкен рөл атқаратындықтан, жоғары технологиялардың қолданумен байланысты қауіпті айналып өтуге болмайды.

Қазақстандағы ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың дамуының жоғарғы қарқыны сәйкесінше инфрақұрылымдардың қорғаныс мәселесін өзектендіреді, себебі олардың қаулауы немесе бұзылуы ел қауіпсіздігі үшін маңызды салдарға ие болуы мүмкін.

Осылайша, «Касперский зертханасының» мәліметтері бойынша пайдаланушылары ең жиі веб-шабуылдарға ұшырайтын елдер тізімінде Қазақстан 6-шы орында және пайдаланушыларының саны жағынан мобильді құрылғыларға арналған троян-ботсалаушылармен шабуылданғандар ішінде 9-шы орында тұр.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасының заңнамасына жасалған талдау бүгінгі күні заңнамада киберқылмыс, киберкеңістік, киберқауіпсіздік,

киберқорғаныс сияқты маңызды ұғымдараның талмағандығы жөнінде қорытынды шығаруға мүмкіндік береді.

Ақпараттандыру саласындағы ақпараттық қауіпсіздік – электрондық ақпараттық ресурстардың, ақпараттық жүйелердің және ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымның сыртқы және ішкі қатерлерден қорғалуының жай-күйі;

Ақпараттық қауіпсіздік оқиғасы – ақпараттандыру объектілерінің қазіргі бар қауіпсіздік саясатының тимал бұзу туралы не ақпараттандыру объектілерінің қауіпсіздігіне қатысы болуы мүмкін, бұрын белгісіз болған жағдай туралы куәландыратын жай-күйі;

Ақпараттық қауіпсіздіктің оқиғасы – ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымның немесе оның жекелеген объектілерінің жұмысында жеке немесе сериялы түрде туындайтын, олардың тиісінше жұмыс істеуіне қатер төндіретін және (немесе) электрондық ақпараттық ресурстарды заңсыз алу, көшірмесін түсіріп алу, тарату, түрлендіру, жою немесе бұғаттау үшін жағдай жасайтын ірікілістер.

Ақпараттық қауіпсіздіктің оқиғасы – ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымның немесе оның жекелеген объектілерінің жұмысында жеке немесе сериялы түрде туындайтын, олардың тиісінше жұмыс істеуіне қатер төндіретін және (немесе) электрондық ақпараттық ресурстарды заңсыз алу, көшірмесін түсіріп алу, тарату, түрлендіру, жою немесе бұғаттау үшін жағдай жасайтын ірікілістер.

Ақпараттандыру мен байланыс аясында ақпараттық қауіпсіздік (киберқауіпсіздік) саласындағы мемлекеттік саясатты жүзеге асыру мақсатында, 2016 жылғы 6 қазанда Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен Қазақстан Республикасының Қорғаныс және аэроғарыш өнеркәсібі министрілігі құрылды. Осы Жарлықпен Қазақстан Республикасы Үкіметіне Ақпараттық қауіпсіздік комитетін құруды қамтамасыз ету тапсырылды, ол ұлттық ақпараттық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік саясатты әзірлеу бойынша әкілетті органның (реттеушінің) қызметін атқаратын болады, бұл, әрине, елдің киберқауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелерінде маңызды қадам болып табылатыны сөзсіз.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.